

EURÓPSKY PARLAMENT

2009 - 2014

Dokument na schôdzu

A7-0350/2011

14.10.2011

SPRÁVA

o demografickej zmene a jej dôsledkoch pre budúcu politiku súdržnosti EÚ
(2010/2157(INI))

Výbor pre regionálny rozvoj

Spravodajkyňa: Kerstin Westphal

OBSAH

	strana
NÁVRH UZNESENIA EURÓPSKEHO PARLAMENTU	3
DÔVODOVÁ SPRÁVA.....	11
STANOVISKO VÝBORU PRE ZAMESTNANOSŤ A SOCIÁLNE VECI.....	14
STANOVISKO VÝBORU PRE PRÁVA ŽIEN A RODOVÚ ROVNOSŤ	20
VÝSLEDOK ZÁVEREČNÉHO HLASOVANIA VO VÝBORE	25

NÁVRH UZNESENIA EURÓPSKEHO PARLAMENTU

o demografickej zmene a jej dôsledkoch pre budúcu politiku súdržnosti EÚ (2010/2157(INI))

Európsky parlament,

- so zreteľom na 5. správu GR REGIO o hospodárskej, sociálnej a územnej súdržnosti, najmä na strany 230 – 234,
 - so zreteľom na závery 5. správy o súdržnosti: budúcnosť politiky súdržnosti (KOM(2010)0642) a pripojený dokument (SEK(2010)1348),
 - so zreteľom na pracovný dokument GR REGIO s názvom Regióny 2020: hodnotenie budúcich výziev pre regióny EÚ z novembra 2008 (podkladový dokument k pracovnému dokumentu útvarov Komisie SEK(2008)2868),
 - so zreteľom na svoje uznesenie z 11. novembra 2010 o demografických výzvach a solidarite medzi generáciami¹,
 - so zreteľom na svoje uznesenie z 21. februára 2008 o demografickej budúcnosti Európy²,
 - so zreteľom na oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov z 10. mája 2007 s názvom Podporovať solidaritu medzi generáciami (KOM(2007)0244),
 - so zreteľom na svoje uznesenie z 23. marca 2006 o demografických výzvach a solidarite medzi generáciami³,
 - so zreteľom na oznámenie Komisie z 12. októbra 2006 s názvom Demografická budúcnosť Európy – pretvorenie výzvu na príležitosť (KOM(2006)0571),
 - so zreteľom na zelenú knihu Komisie zo 16. marca 2005 s názvom Ako čeliť demografickým zmenám: nová solidarita medzi generáciami (KOM(2005)0094),
 - so zreteľom na článok 48 rokovacieho poriadku,
 - so zreteľom na správu Výboru pre regionálny rozvoj a stanoviská Výboru pre zamestnanosť a sociálne veci a Výboru pre práva žien a rodovú rovnosť (A7-0350/2011),
- A. keďže demografická zmena v EÚ a na celom svete je skutočnosťou a riešenie tohto problému je jednou z kľúčových úloh v budúcnosti, a keďže obyvateľstvo EÚ je najstaršie v celosvetovom meradle;
- B. keďže demografická zmena sa vyznačujú starnutím obyvateľstva a veľkými migračnými

¹ Prijaté texty, P7_TA(2010)0400.

² Ú. v. EÚ C 184E, 6.8.2009, s. 75.

³ Ú. v. EÚ C 292E, 1.12.2006, s. 11.

tokmi z tretích krajín do EÚ, ako aj v rámci EÚ z východu na západ a z vidieckych do mestských oblastí;

- C. keďže demografická zmena stavia najmä niektoré regióny pred nové úlohy, ktoré by sa však nemali považovať len za hrozbu, ale aj za príležitosť;
- D. keďže v analýze Regióny 2020, ktorú vykonalo GR Regio Európskej komisie, bola demografická zmena označená za kľúčovú výzvu;
- E. keďže demografická zmena v rovnakej miere zasahuje vidiecke aj mestské oblasti s dôsledkami, okrem iného, na dostupnosť dobrej infraštruktúry a služieb,
- F. keďže prekonanie celého radu demografických výziev je predovšetkým úlohou členských štátov, avšak regióny sa v tejto súvislosti musia aktívne zapájať, čo si zároveň vyžaduje podporu na európskej úrovni;
- G. keďže členské štáty v rámci operačných programov 2007 – 2013 naplánovali 30 mld. EUR zo zdrojov štrukturálnych prostriedkov na opatrenia v oblasti demografickej zmeny a keďže regionálne a miestne orgány zaujali centrálnu postavenie pri riešení tejto zmeny, a regionálna politika bude teda v tejto súvislosti kľúčovým nástrojom spomedzi nástrojov EÚ;

Všeobecne

1. domnieva sa, že zvyšovanie očakávanej dĺžky života v Európe je potešujúcim javom; je presvedčený, že verejnosť vníma iba nebezpečenstvá demografickej zmeny, a nie príležitosti, ktoré prináša;
2. domnieva sa, že všetky príležitosti by sa mali dôkladne preskúmať a vhodným spôsobom využiť spolu s podporou poskytovanou v rámci nástrojov politiky súdržnosti;
3. domnieva sa, že demografická zmena má veľmi rôznorodý vplyv na regióny v závislosti od toho, či je rýchla alebo pomalá a či ide o región s čistým prírastkom obyvateľstva vďaka prisťahovalectvu alebo o región so znižujúcim sa počtom obyvateľstva, a preto si vyžaduje rôzne stratégie prispôbenia a všetky európske, vnútroštátne a regionálne orgány ju musia riešiť koordinovaným spôsobom; poznamenáva, že kvalita života v regiónoch so znižujúcou sa populáciou, najmä vo vidieckych regiónoch, je inak definovaná ako v regiónoch v rastúcou populáciou, a preto sa nazdáva, že sú potrebné rôzne stratégie podpory; zastáva názor, že migrácia pracovných síl ešte zvyšuje vplyv demografickej zmeny, pričom starnutie obyvateľstva je len jedným z prejavov;
4. domnieva sa, že EFRR a ESF môžu prispieť k riešeniu problémov vyplývajúcich z demografickej zmeny v EÚ, konkrétne pokiaľ ide o zvýšenie počtu starších obyvateľov a pokles mladého obyvateľstva; zasadzuje sa o to, aby sa prostriedky EFRR používali na podporu úprav bytov v súlade s potrebami starších osôb, aby sa tak zaručila vysoká životná úroveň starnúcej spoločnosti; vyzýva členské štáty a regióny, aby využívali dostupné finančné prostriedky z EFRR a ESF na podporu mladých rodín;
5. zastáva názor, že politický rámec pre rodovú rovnosť môže byť prínosom k riešeniu

demografických výziev; požaduje preto, aby sa otázka rodovej rovnosti zohľadňovala pri všetkých diskusiách o demografickej problematike;

6. domnieva sa, že súčasné zhoršovanie demografickej situácie prinajmenšom v niektorých členských štátoch v blízkej budúcnosti podnieti diskusiu o reformách dôchodkových systémov;

Reformy štrukturálnej politiky

7. vyzýva členské štáty a regióny, aby pri prideľovaní a rozdeľovaní štrukturálnych prostriedkov EÚ a definovaní ukazovateľov vplyvu zohľadňovali rôznu stupeň rozvoja regiónov a uplatňovali aj demografické ukazovatele, ako je napr. miera závislosti; pripomína, že v EÚ ako celku tvoria seniori v porovnaní so zvyškom sveta najpočetnejšiu časť obyvateľstva; domnieva sa, že Komisia by mala určiť spôsoby, ako reagovať na demografické zmeny, aj na celoeurópskej úrovni; konštatuje, že pokiaľ ide o prístup k infraštruktúre a službám, ale aj o ochranu životného prostredia, treba analyzovať nielen migráciu pracovníkov, ale aj potrebu zabezpečiť vytvorenie podmienok na to, aby obyvateľstvo zostávalo vo svojich domovských regiónoch, a to v záujme toho, aby sa predchádzalo vytváraniu určitých mestských aglomerácií;
8. domnieva sa, že prostredníctvom opatrení EÚ bude možné nájsť spoločné riešenia a synergie aj pre demografickú zmenu; vyzýva Komisiu, aby začlenila demografickú zmenu ako horizontálny cieľ do budúcej politiky súdržnosti; okrem toho požaduje, aby Komisia pri uzatváraní investičných partnerstiev s členskými štátmi trvala na zohľadnení tejto témy;
9. povzbudzuje členské štáty a regióny, aby ešte väčšmi ako doteraz zohľadňovali demografickú zmenu a jej účinky a aby sa vypracovanie opatrení na ich riešenie stalo horizontálnym cieľom pri vytváraní národných strategických rámcových programov (alebo akýchkoľvek zodpovedajúcich dokumentov) a v ich operačných programoch; domnieva sa, že v tejto súvislosti by sa v rámci týchto programov mohli hlavné opatrenia stratégie Európa 2020 vrátane partnerstva pre aktívne a zdravé starnutie prispôsobiť želaniam partnerov angažujúcich sa v týchto programoch;
10. žiada o prijatie aktívnych opatrení s cieľom zabrániť negatívnym dôsledkom demografickej zmeny a poskytnutie zvýšenej technickej pomoci pre regióny, ktoré sú najviac postihnuté vylúďňovaním a starnutím, aby sa zabezpečila ich absorpčná kapacita a schopnosť využívať prostriedky zo štrukturálnych fondov;
11. domnieva sa, že verejné a súkromné subjekty v Európe majú príležitosť zohrať úlohu priekopníkov, pokiaľ ide o výzvy týkajúce sa demografickej zmeny a starnutia obyvateľstva, okrem iného prostredníctvom sociálnych inovácií; pripomína, že náklady vznikajúce v dôsledku starnutia obyvateľstva budú v budúcnosti musieť vyrovnať čoraz vyššie investície, a to zo súkromného i verejného sektora.; pripomína, že táto oblasť ponúka rastúce možnosti pre podnikanie a inovácie;
12. zdôrazňuje skutočnosť, že demografická zmena, najmä starnutie obyvateľstva, má jasný vplyv na poskytovanie sociálnej infraštruktúry, akou sú dôchodkové systémy, opatrovateľská a zdravotná starostlivosť, pričom regionálne orgány musia reagovať na

premenlivý dopyt rôznych skupín obyvateľstva;

13. vyzýva na vytvorenie pravidiel pre budúci ESF, ktoré budú z hľadiska riadenia jednoduchšie, a tým umožnia malým organizáciám lepšie využívať výhody financovania a rozvíjať a riadiť projekty sociálnej inovácie; vyzýva Komisiu, aby v rámci budúceho ESF zvýšila objem prostriedkov na nadnárodné pilotné projekty na úrovni EÚ, ktoré sa zaoberajú sociálnymi otázkami a otázkami zamestnanosti, s cieľom uľahčiť inovatívnu regionálnu, cezhraničnú a makroregionálnu spoluprácu, a tým riešiť spoločné výzvy vyplývajúce z demografickej zmeny;

Rozvoj miest/infraštruktúra

14. povzbudzuje regióny, aby využívali štrukturálne fondy s cieľom pomôcť pri riešení demografických výziev a zlepšiť prístup k sociálnym a administratívnym službám, a to aj v malých a odľahlých mestách a obciach, prostredníctvom podpory špecifického potenciálu každého regiónu a posilnenia faktorov, ktoré obyvateľov motivujú k tomu, aby sa nechceli odsťahovať;
15. vyzýva Komisiu, aby vytvorila pružnejšie podmienky na podporu krížového financovania medzi prostriedkami z fondov EFRR a ESF v oblasti vývoja a realizácie integrovaných plánov/stratégií pre rozvoj miest;
16. domnieva sa, že odlevu obyvateľstva treba zabrániť rozvojom miest v prospech detí a rodín a ich prispôbením sa potrebám osôb so zdravotným postihnutím a osôb s obmedzenou mobilitou; domnieva sa, že jednou z črt takejto predstavy je koncepcia, v ktorej sa práca, bývanie a odpočinok nenachádzajú ďaleko od seba; vyzýva regióny, aby pri mestskom plánovaní dbali na kombináciu využívania obytných zón, priemyselných oblastí a zelených plôch a zabezpečili ich vyvážený a harmonický rozvoj, a aby sa zlepšilo spojenie s prímestskými oblasťami, ktoré predstavujú nové obytné zóny; okrem toho podporuje aj ďalší rozvoj možností práce na diaľku;
17. konštatuje, že malé mestá v regiónoch s odlevom obyvateľstva kvôli vyst'ahovalectvu majú osobitne dôležitú funkciu ako centrá poskytovania služieb; žiada, aby sa táto kľúčová funkcia zohľadnila v budúcich štrukturálnych fondoch, najmä prostredníctvom lepšej koordinácie fondu EPFRV s fondom EFRR a ESF; konštatuje, že vyludňovanie vidieka má negatívny vplyv na mestské oblasti a že hospodársky a sociálne aktívne vidiecke oblasti predstavujú verejný statok, ktorý by sa mal uznať, pokiaľ ide o vyčlenenie primeraných finančných prostriedkov na program rozvoja vidieka; vyzýva členské štáty, regióny a obce, aby pre občanov všetkých vekových kategórií poskytovali rozsiahlu a funkčnú sieť služieb s cieľom zamedziť odlevu obyvateľstva z vidieckych oblastí a ich vyludňovaniu;
18. poukazuje na to, že prostriedky EFRR sa môžu využiť aj na prevenciu sociálneho vylúčenia starších osôb, napríklad na vybudovanie osobitnej infraštruktúry a služieb určených pre seniorov a na zabezpečenie ich prístupnosti pre všetkých;
19. zastáva názor, že v regiónoch, pre ktoré je charakteristický pokles obyvateľstva, by sa mali finančne podporovať stratégie na prispôbenie; je presvedčený, že plánovanie miest sa musí viac zamerať na zmenu využívania infraštruktúry, a to aj prostredníctvom

revitalizácie a nových stavebných riešení mestských centier, pričom mimoriadny význam má aj spolupráca so súkromnými partnermi; poukazuje na to, že v rámci mestskej politiky je potrebné prioritne sa zamerať na rozvoj miest vhodných pre seniorov; zasadzuje sa za zohľadnenie a posúdenie turistického potenciálu miest a cieľov kultúrneho dedičstva ako možnosti zatraktívnenia oblastí ohrozených vyľudňovaním pre nových obyvateľov;

20. vyzýva regióny, aby vypracovali inovatívne koncepcie mestskej hromadnej dopravy, a tak zareagovali, okrem iného, na výzvy, ktoré prináša klesajúci počet cestujúcich najmä vo vidieckych oblastiach; navrhuje Komisii, aby takéto projekty finančne podporovala;

Staršie osoby, deti, rodiny

21. zasadzuje sa o to, aby sa úvery s nízkou úrokovou sadzbou na bytovú výstavbu vhodnú pre staršie osoby stali v rámci prostriedkov EFRR prioritou; navrhuje, aby sa za určitých podmienok poskytovala možnosť využívať finančné zdroje na asistované bývanie a viacgeneračné domy, aby sa predišlo izolovaniu starších osôb a aby sa využíval ich tvorivý potenciál s cieľom zaručiť vysokú životnú úroveň starnúcej spoločnosti;
22. povzbudzuje členské štáty, aby poskytovanie sociálnych a zdravotníckych služieb prispôbovali potrebám všetkých, najmä rodín a detí, a aby vyčlenili finančnú pomoc s cieľom naďalej zabezpečovať domácu starostlivosť a plošnú lekársku opateru pre staršie osoby bez ohľadu na ich príjem, vek a sociálne postavenie, aby sa tak zamedzilo vyľudňovaniu vidieckych oblastí a okrajových regiónov;
23. domnieva sa, že verejné investície do systému zdravotnej a sociálnej starostlivosti sú dôležité pre sociálnu súdržnosť Európy; vyzýva členské štáty, aby aj vo vidieckych oblastiach zabezpečovali dobrú lekársku opateru, napríklad prostredníctvom ustanovení o regionálnych spádových klinikách a zdravotníckych službách, ktoré umožnia čeliť nedostatku zdravotnej starostlivosti, ako aj v pohraničných regiónoch prostredníctvom zintenzívnenia cezhraničnej spolupráce medzi klinikami a zúčastnenými stranami, a aby zväžili možnosť využívania štrukturálnych prostriedkov na podporu doplnkových opatrení v oblasti telemedicíny a opatery, ako aj na podporu aktívneho starnutia; žiada Komisiu, aby našla inovačné riešenia na zabezpečenie finančnej podpory takýchto opatrení;
24. varuje pred špecifickými regionálnymi problémami pri poskytovaní služieb všeobecného záujmu, najmä pred nedostatkom odborníkov v ošetrovateľských povolaniach v určitých regiónoch; zastáva názor, že tieto regióny by mali vypracovať špecifické regionálne riešenia týkajúce sa potrieb a ťažkostí pri poskytovaní služieb a využívať prostriedky z ESF na vzdelávanie opatrovateľov, aby sa tak zabezpečilo, že bude zaručená kvalitatívne vysoká úroveň starostlivosti a že sa vytvoria nové pracovné miesta, a to aj prostredníctvom rekvalifikačných programov pre nezamestnaných; poukazuje na to, že sa tým priamo prispeje k dosiahnutiu cieľa stratégie Európa 2020, ktorým je vytvorenie väčšieho počtu pracovných miest;
25. zdôrazňuje, že je dôležité vytvoriť **podmienky, ktoré umožňujú zosúladenie pracovného, rodinného a súkromného života a napr.** vždy, keď je to možné, poskytovať napr. pre deti všetkých vekových kategórií celodennú plošnú ponuku vrátane zariadení a možností

predškolského vzdelávania, ktorá bude spoľahlivá a kvalitná, s cieľom predchádzať vyľudňovaniu; zároveň uznáva významnú úlohu širšieho rodinného okruhu pri starostlivosti o deti;

26. považuje za dôležité, aby mali rodiny k dispozícii cenovo dostupné obývatel'né priestory tak, aby sa dal účinnejšie zosúladiť rodinný a pracovný život, pretože podpora mladým rodinám môže prispieť k zvýšeniu pôrodnosti v členských štátoch;

Migrácia/integrácia.

27. zdôrazňuje, že migrácia môže vytvoriť priestor pre určité problémy súvisiace s integráciou;
28. poukazuje na to, že migrácia kvalifikovanej pracovnej sily z nových členských štátov do starých členských štátov je jedným z najväčších demografických problémov, ktorým čelia nové členské štáty, a má negatívny vplyv na vekovú štruktúru ich obyvateľstva; ďalej zdôrazňuje, že migrácia sa týka aj odborného zdravotníckeho personálu, a tak ohrozuje trvalú udržateľnosť systému zdravotnej starostlivosti v menej rozvinutých regiónoch;
29. uznáva však, že migrácia ponúka najmä regiónom, ktoré čelia čistému úbytku populácie, možnosť napraviť negatívne vplyvy demografických zmien, a preto vyzýva členské štáty, aby uznali integráciu migrantov za strategicky významné politické opatrenie;
30. vyzýva členské štáty, aby sa dohodli na spoločnej stratégii pre legálne prisťahovalectvo, pretože Európa je – najmä v určitých sektoroch – vzhľadom na demografický vývoj odkázaná na migráciu kvalifikovaných pracovných síl (z iných členských štátov aj zo štátov mimo EÚ, predovšetkým z krajín susediacich s Úniou); domnieva sa, že členské štáty by sa mali usilovať o udržanie kvalifikovaných pracovných síl s cieľom prispieť k vyváženému rozvoju regiónov a zmierniť dôsledky demografických zmien;
31. navrhuje, aby sa na integráciu prisťahovalcov vyčlenilo viac financií s cieľom zručiť predsudky, pričom by sa mohli podporovať školenia a spoločné podujatia zamerané na vzájomné výmeny;

Zamestnanosť

32. vyzýva Komisiu, aby ESF viedla takým spôsobom, ktorým sa zohľadnia rôzne životné etapy človeka, a aby sa lepšie využil potenciál na profesionálnej a dobrovoľníckej úrovni v reakcii na výzvy demografickej zmeny; poukazuje na to, že by sa mali využiť skúsenosti a vedomosti starších ľudí, napríklad pri projektoch zameraných na asistenciu a poradenstvo, aby sa uľahčilo odovzdávanie skúseností medzi generáciami, a zároveň pripomína, že na to sú potrebné primerané riešenia; domnieva sa, že výmena skúseností medzi generáciami ponúka príležitosť, ktorá by sa mala využiť;
33. zastáva názor, že regióny by mali na potlačenie nezamestnanosti mladých cielene využívať financie z ESF, aby tak mladým ľuďom zabezpečili integráciu do spoločnosti a dali im možnosť vykonávať vhodné povolanie; poukazuje na to, že toto je možné dosiahnuť napríklad podporovaním opatrení zameraných na vzdelávanie a podnikateľské

iniciatívy mladých ľudí;

34. zastáva názor, že sa musia aj naďalej podporovať opatrenia na zvyšovanie kvóty týkajúcej sa zárobkovej činnosti žien; žiada teda, aby sa prístup ku kvalifikovanej zárobkovej činnosti, ako aj k programom celoživotného vzdelávania umožnil väčšiemu počtu žien, pričom získaná kvalifikácia musí zodpovedať požiadavkám pracovného trhu; odporúča členským štátom, aby vyvinuli systémy, pomocou ktorých bude sa budú pracovníci povzbudzovať k účasti na osobitných projektoch, ktoré prispievajú k zosúladieniu ich pracovného a súkromného života;
35. zdôrazňuje, že pre európske regióny, ktoré čelia demografickým výzvam, je vytvorenie prostredia povzbudzujúceho konkurencieschopný a inovačný súkromný sektor ústredným prvkom na vytvorenie nových pracovných príležitostí pre všetky generácie;

Analýza/najlepšie postupy

36. zastáva názor, že sa musí štatisticky podchytiť demografický vývoj v regiónoch; vyzýva Komisiu, aby predložila návrhy na porovnanie miestnych, regionálnych a celoštátnych databáz z demografického hľadiska, aby sa tak údaje mohli zhodnotiť v celoeurópskom meradle a aby sa podporila výmena osvedčených postupov medzi štátmi, regiónmi a obcami;
37. vyzýva Komisiu, aby lepšie vypracovala tzv. index demografickej zraniteľnosti a na jeho základe každých 5 rokov vykonávala zisťovanie, čím sa ukáže, ktoré európske regióny sú obzvlášť postihnuté demografickou zmenou; vyzýva Komisiu, aby vytvorila pilotné postupy s cieľom zaznamenať pracovné postupy fungujúce v najnáročnejších regiónoch;
38. vyzýva členské štáty a regionálne a miestne orgány, aby zlepšili spoluprácu s miestnymi a regionálnymi aktérmi, pokiaľ ide o témy, ktoré súvisia s demografickou zmenou; zastáva názor, že v rámci tejto spolupráce v pohraničných regiónoch je potrebné zohľadniť aj požiadavky a možnosti pre cezhraničné iniciatívy; odporúča vyvinúť programy, ktoré budú obsahovať informácie o týchto témach s cieľom zabezpečiť lepšie informácie a väčšie povedomie o tejto problematike; vyzýva regióny, aby si vymieňali osvedčené postupy týkajúce sa výziev súvisiacich so starnutím obyvateľstva;
39. navrhuje Komisii, aby v rámci územnej spolupráce podporovala celoeurópske siete, v ktorých by si regionálne a miestne úrady spolu s regiónmi a občianskymi aktérmi mohli vymieňať skúsenosti pri riešení problémov vyplývajúcich z demografických zmien;
40. žiada Komisiu, aby hľadala možnosti novej podoby koncepcie programu Erasmus pre miestnych a regionálnych volených zástupcov vo vhodnej podobe a aby bližšie ozrejmila svoju myšlienku tzv. letnej alebo zimnej univerzity, aby zástupcovia z európskych regiónov mohli vzájomne komunikovať o dobrých skúsenostiach a prístupoch k riešeniam demografických otázok;
41. vyzýva Komisiu, aby zhromažďovala osvedčené postupy, analyzovala ich a spoločne uplatňovala s členskými štátmi a ich regiónmi, aby mohli slúžiť ako model pri navrhovaní opatrení zameraných na riešenie demografických výziev;

42. vyzýva členské štáty a regióny, aby si vymieňali skúsenosti, osvedčené postupy a nové prístupy s cieľom predchádzať negatívnym dôsledkom vyplývajúcich z demografickej zmeny;

o

o o

43. poveruje svojho predsedu, aby postúpil toto uznesenie Rade a Komisii.

DÔVODOVÁ SPRÁVA

1. Demografická zmena – príležitosť, nie hrozba

Demografická zmena v EÚ je skutočnosťou a riešenie tohto problému je jednou z kľúčových úloh, ktorou sa bude nutné v budúcnosti zaoberať. Európske obyvateľstvo starne: má najstaršie obyvateľstvo a najnižšiu mieru rastu populácie na svete. Vo väčšine členských štátov je pôrodnosť nižšia, ako je potrebné na zachovanie počtu obyvateľov (2,1 dieťaťa na ženu), pričom dokonca v niektorých prípadoch klesá, zatiaľ čo priemerná dĺžka života sa zvyšuje. Existuje 50 % pravdepodobnosť, že dieťa ženského pohlavia, ktoré sa narodilo v Nemecku v roku 2010, sa dožije 100 rokov. Demografická zmena je preto opodstatnene považovaná za hlavný trend 21. storočia, ktorý drasticky zmení politickú, sociálnu, spoločenskú a hospodársku situáciu v Európe.

Mnohí vnímajú demografickú zmenu ako problém. No podľa spravodajkyne je tento názor krátkozraký: mali by sme vidieť príležitosti, ktoré tento vývoj Európe prinesie. Problém nespočíva v samotnom demografickom vývoji, ale vo váhavom postoji politikov a spoločnosti k riešeniu tejto zmeny.

Spravodajkyňa sa nazdáva, že demografická zmena vedie k novým výzvam v mnohých regiónoch EÚ. Z tohto dôvodu treba demografický vývoj vnímať predovšetkým na úrovni regiónov, kde sú badateľné veľmi rozdielne vývojové tendencie. Zatiaľ čo v mnohých vidieckych oblastiach sa demografická zmena prejavuje odchodom mladých ľudí, ťažia bohaté mestské oblasti z prílevu obyvateľstva. Mestské aglomerácie, ako je Londýn, si musia poradiť s prílevom obyvateľstva, kým obyvatelia regiónov napríklad v nových nemeckých spolkových republikách, západnom Poľsku a severnom Španielsku odchádzajú. Približne v 20 regiónoch Európy bude pokles obyvateľstva vyšší než 10 %.

2. Demografická zmena a regionálna politika EÚ

Nie všetky regióny zatiaľ rozpoznali, že demografická zmena je pre ne zdrojom rizík, ale i príležitostí. Rozmanitosť výziev znamená, že regióny a mestá potrebujú vlastné stratégie. Tie sú v zásade v pôsobnosti členských štátov, spravodajkyňa je však presvedčená, že regióny musia postupovať iniciatívne a potrebujú pritom usmernenie a vyhlídky do budúcnosti.

V záveroch z 5. správy o súdržnosti¹ Komisia zdôrazňuje význam demografickej zmeny. Aj v oznámení Komisie z názvom Podporovať solidaritu medzi regiónmi sa uvádza, že je nevyhnutné zabezpečiť práva každej generácie. Deti a mladí ľudia musia mať účasť na živote spoločnosti – patrí k tomu podpora ich rodín, vytváranie a udržiavanie kvalitných opatrovateľských a vzdelávacích inštitúcií, odborné vzdelávanie a profesijné vyhlídky. Stredné generácie potrebujú podporu, pokiaľ ide o starostlivosť o ich deti a ich výchovu, ale aj o opateru staršej generácie. Starší ľudia potrebujú pomoc, aby sa mohli aktívne a nezávisle zúčastňovať na spoločenskom živote.

¹ KOM(2010)0642, s. 230 a ďalej.

Členské štáty a regióny môžu na rozvoj náležite prispôsobených stratégií využívať štrukturálne prostriedky. Prostredníctvom európskej štrukturálnej politiky sa teda spolufinancujú projekty na úspešné riadenie demografickej zmeny. V programovom období 2007 – 2013 vyčlenili členské štáty v rámci operačných programov na opatrenia v tejto oblasti sumu vo výške takmer 30 mld. EUR (čo sa rovná 8,5 % štrukturálnych prostriedkov). Regionálna politika je tak kľúčovým nástrojom na riešenie demografickej zmeny.

3. Požiadavky a otázky nastolené v tejto správe

Spravodajkyňa si uvedomuje, že demografická zmena je témou, ktorá presahuje hranice jednej oblasti¹. Napriek tomu sa domnieva, že aj štrukturálna politika, a práve ona, musí byť konfrontovaná s obrovskými výzvami súvisiacimi s demografickou zmenou. Pritom vníma šesť kľúčových bodov:

1. Štrukturálne fondy sa musia lepšie prispôsobiť výzvam demografickej zmeny. Komisia by mala v tejto zmene vidieť kľúčovú prioritu rozvoja Európy. Členské štáty a regióny by mali zároveň túto tému zohľadňovať väčšmi ako doteraz a vo svojich operačných programoch by ju mali považovať za horizontálnu prioritu. Pri regionálnom rozdeľovaní prostriedkov zo štrukturálnych fondov by sa mali vziať do úvahy demografické ukazovatele.

2. Čo sa týka infraštruktúry, spravodajkyňa vidí veľké výzvy pre vidiecke oblasti, ako aj pre mestá. Musí sa zabrániť odlevu obyvateľstva a sociálnemu vylúčeniu starších osôb a treba prispôsobiť mestské plánovanie. Pomôcť tu môžu prostriedky zo štrukturálnych fondov. Mestá a obce musia byť pre svojich obyvateľov prítiahľivé, k čomu patrí aj infraštruktúra vhodná pre deti a rodiny, ako aj dobrá verejná doprava.

3. Pri demografickej zmene ide najmä o staršie osoby, deti a rodiny. Regionálna politika pre ne môže urobiť veľa, napr. na základe prostriedkov EFRR na poskytovanie výhodne zúročených úverov, prostredníctvom ktorých možno prestavať byty pre potreby starších ľudí alebo podporovať viacgeneračné bývanie. Nevyhnutná je celoplošne dostupná zdravotná starostlivosť, dostatočný počet opatrovateľov a bezplatné zariadenia celodennej starostlivosti o deti, ktoré možno podporovať politikou súdržnosti.

4. Z demografických dôvodov bude Európa naďalej odkázaná na prisťahovalectvo kvalifikovaných pracovných síl². Modrá karta by mala byť iba prvým krokom na ceste k európskej migračnej stratégii. Zároveň treba konštatovať, že integrácia prisťahovalcov prebieha s rozdielnym úspechom. Tu môže politika súdržnosti poskytovať podporu napríklad prostredníctvom školení alebo podujatí (ako je nemecko-turecké hospodárske stredisko v Mannheime).

5. V procese zvládania demografických výziev hrá ústrednú úlohu zvýšenie kvóty zárobkovo činných žien. Okrem toho treba potlačiť nezamestnanosť mládeže. Čo sa týka starších osôb,

¹ Pozri aj 2010/2027(INI) výboru EMPL.

² Nemecko bude napríklad v najbližších 15 rokoch potrebovať 30 000 až 50 000 kvalifikovaných pracovníkov (zdroj Spolkový pracovný úrad, Perspektíve 2025 - Fachkräfte für Deutschland, Norimberg 2011, s. 36 a ďalšie).

je dôležité využívať ich vedomosti a zručnosti (napríklad v rámci projektov zameraných na asistenciu a poradenstvo). Na pracovnom trhu nesmie vládnuť žiadna diskriminácia na základe veku. Na všetky tieto opatrenia môžu členské štáty použiť prostriedky ESF.

6. V záujme nájdenia odpovedí na výzvy demografickej zmeny je z pohľadu spravodajkyne dôležité túto zmenu náležite štatisticky zaznamenať. Druhým krokom musí byť zlepšenie koordinácie medzi príslušnými orgánmi na všetkých úrovniach. Musia sa vymieňať skúsenosti s osvedčenými postupmi.

Ak budeme demografickú zmenu usmerňovať a nájdeme odpovede na európskej, ako aj vnútroštátnej a regionálnej úrovni, nebude pre Európu hrozbou, ale príležitosťou.

19.4.2011

STANOVISKO VÝBORU PRE ZAMESTNANOSŤ A SOCIÁLNE VECI

pre Výbor pre regionálny rozvoj

k demografickej zmene a jej dôsledkom pre budúcu politiku súdržnosti EÚ
(2010/2157(INI))

Spravodajkyňa výboru požiadaného o stanovisko: Sari Essayah

NÁVRHY

Výbor pre zamestnanosť a sociálne veci vyzýva Výbor pre regionálny rozvoj, aby ako gestorský výbor zaradil do návrhu uznesenia, ktorý prijme, tieto návrhy:

1. konštatuje, že demografické odhady týkajúce sa miery závislosti v starobe naznačujú rastúcu polarizáciu medzi regiónmi, keďže do roku 2020 bude existovať 40 regiónov, v ktorých je táto miera prinajmenšom o 25 % vyššia ako priemer EÚ, čo stavia pred vážne problémy nielen dôchodkové a zdravotné systémy, ale aj starostlivosť o starších ľudí, primeranosť a odbornú prípravu pracovnej sily a mnoho ďalších sociálnych aspektov;
2. poukazuje na to, že starnutie európskej spoločnosti skrýva veľké regionálne rozdiely; konštatuje, že vnútroštátne údaje týkajúce sa demografických zmien maskujú rozdiely v miestnej realite a že je niekedy ťažké identifikovať potreby v oblasti infraštruktúry a potrebné finančné prostriedky od ústrednej vlády; vyzýva Komisiu, aby pomohla zvýšiť kvalitu a dôveryhodnosť údajov a štatistík týkajúcich sa demografických trendov;
3. konštatuje, že dlhšia priemerná dĺžka života, znížená úroveň pôrodnosti a migrácia spôsobili demografické zmeny s významnými územnými rozdielmi v Európe a obrovskými rozdielmi medzi členskými štátmi, regiónmi a mestami, niekedy dokonca aj v rámci miest;
4. domnieva sa že predĺženie dĺžky života by sa malo aj naďalej považovať za pozitívny jav; preto žiada EÚ, aby zabezpečila, že členské štáty zaručia, aby dôchodcovia, zvlášť tí, ktorým hrozí chudoba, ktorí si nemôžu dovoliť bývanie alebo sa nemôžu o seba postarať, nedosiahli prah chudoby;
5. domnieva sa, že nedávna hospodárska a finančná kríza zhoršila situáciu v oblasti

demografických trendov v Európe, čím skomplikovala hľadanie riešenia tohto problému;

6. Uznáva však, že migrácia ponúka, najmä regiónom, ktoré čelia čistému úbytku populácie, možnosť napraviť negatívne vplyvy demografických zmien, a preto vyzýva členské štáty, aby uznali integráciu migrantov za strategicky významné politické opatrenie;
7. konštatuje, že riešenie demografických zmien bude dôležité, ak sa majú splniť ciele stratégie EÚ 2020 pre inteligentný, udržateľný a inkluzívny rast; v tomto kontexte by sa starnutie malo vnímať ako príležitosť, a nie záťaž, pričom poskytnuté štrukturálne fondy ponúknu členským štátom, regiónom a mestám príležitosti;
8. zdôrazňuje skutočnosť, že demografické zmeny, najmä starnutie obyvateľstva, majú jasný vplyv na poskytovanie sociálnej infraštruktúry, akou sú dôchodkové systémy, opatrovateľská a zdravotná starostlivosť, pričom regionálne orgány musia reagovať na premenlivý dopyt rôznych skupín obyvateľstva;
9. domnieva sa, že by mali existovať ukazovatele, ktoré by dopĺňali HDP ako kritérium pridelovania finančných prostriedkov v rámci budúcej politiky súdržnosti EÚ, predovšetkým z hľadiska demografických zmien miera závislosti v starobe; zdôrazňuje však aj význam iných sociálnych ukazovateľov v tejto súvislosti a konštatuje, že mnohé dôležité ukazovatele sú uvedené v stanovisku Výboru pre zamestnanosť a sociálne veci k správe s názvom Viac ako HDP – meradlo pokroku v meniacom sa svete (2010/2088(INI)) ako spôsob, ako účinnejšie reagovať na problémy Európy;
10. konštatuje, že demografické zmeny v jednotlivých regiónoch majú vážne dôsledky, ktoré si vyžadujú rôzne stratégie prispôsobenia sa podľa toho, či ide o prísťahovalecký región alebo o región so znižujúcou sa populáciou; poznamenáva, že kvalita života je inak definovaná v regiónoch so znižujúcou sa populáciou, čo sú zväčša vidiecke regióny, ako v regiónoch s rastúcou populáciou, a preto sa nazdáva, že sú potrebné rôzne stratégie podpory;
11. zdôrazňuje, že Európsky sociálny fond (ESF) by sa mal považovať za základný zdroj podpory možností odbornej prípravy s cieľom zvýšiť zamestnanosť a zlepšiť rekvifikáciu a sociálne začlenenie žien, mladých ľudí a starších občanov; žiada, aby sa v tejto oblasti potenciál fondu ESF využíval v plnej miere;
12. konštatuje, že každý región vrátane regiónov s odlevom obyvateľstva disponuje rozmanitým špecifickým potenciálom; vyzýva členské štáty, aby vo svojich politických rámcoch uprednostňovali stratégie, ktoré týmto regiónom umožňujú naplno využívať vlastný potenciál rozvoja, keďže skúsenosti ukazujú, že to môže stimulovať miestne a regionálne hospodárske subjekty, a tým zvyšovať atraktivnosť regiónov s čistým úbytkom populácie v dôsledku migrácie a zmeniť migračné trendy; berie na vedomie dôležitosť ESF v tejto oblasti a požaduje integrované programy na regionálnej úrovni, aby sa zlepšila spolupráca Európskeho fondu regionálneho rozvoja (EFRR) s fondom ESF, ako aj v spojení so spoločnou poľnohospodárskou politikou a s environmentálnou politikou, čím sa umožní účinné splnenie potrieb vidieckych oblastí, a domnieva sa, že všetky opatrenia politiky súdržnosti by sa mali zameriavať na výsledky a orientovať sa na trvalo udržateľný rozvoj, znižovanie chudoby, konkurencieschopnosť, zamestnanosť a ďalšie ciele stratégie EÚ 2020; žiada, aby politika súdržnosti bola podmienená výsledkami a aby v nej boli

stanovené merateľné ciele a ukazovatele výsledkov s cieľom umožniť priebežné hodnotenie; vyzýva na hodnotenie a kontrolu výsledkov dosiahnutých prostredníctvom pridelenia prostriedkov z ESF;

13. v rámci ESF vyzýva na zlepšenie pracovných podmienok a pracovných príležitostí pre starších ľudí a na stimuly k dlhšiemu trvaniu pracovného života oproti súčasnosti, žiada, aby sa organizovala ďalšia odborná príprava zamestnancov s cieľom naplniť premenlivé potreby pracovného života a naliehavo žiada podporu pre starších podnikateľov;
14. domnieva sa, že financovanie z ESF by sa malo využívať na podporu rozvoja služieb starostlivosti vrátane dlhodobej starostlivosti o starších ako nového potenciálneho sektora na trhu so službami a ako príležitosť dosiahnuť vyššiu mieru zamestnanosti, najmä medzi opatrovateľkami;
15. navrhuje, aby sa vo väčšej miere využili príležitosti, ktoré ponúka ESF, s cieľom sprístupniť miestny sociálny kapitál miestnym službám nachádzajúcim sa v blízkosti ľudí, aby sa zohľadnili osobitné potreby starších ľudí a aby sa im čo najdlhšie umožnilo viesť nezávislý život; okrem toho zdôrazňuje, že regióny s čistým úbytkom populácie v dôsledku migrácie musia prijať opatrenia, aby sa v čo najvyššej miere zachovalo prirodzené zloženie obyvateľstva, najmä tým, že sa zaručí poskytovanie starostlivosti o deti, atraktívna vzdelávacia infraštruktúra a univerzálny prístup k iným službám verejného záujmu;
16. vyzýva na vytvorenie priaznivých podmienok pre podniky, najmä MSP, a to prostredníctvom zavedenia a prijatia inovatívnych výrobkov a procesov;
17. domnieva sa, že by sa mali podporovať interaktívne prepojenia medzi výskumnými inštitúciami a zástupcami podnikateľského sveta;
18. zastáva názor, že zo sociálneho a hospodárskeho hľadiska by v Európe nemali existovať okrajové regióny a že na tento účel by sa mali vykonávať rôzne politiky a opatrenia, napríklad politika nabádajúca mladých ľudí, aby v okrajových oblastiach zostali alebo sa do nich prisťahovali, ktorá miestnym obyvateľom poskytuje možnosti živobytia; konštatuje, že koncepcie inovatívnej a decentralizovanej sociálnej infraštruktúry spoločne s vysokou mierou aktívneho občianstva zvyšujú v regiónoch s čistým úbytkom populácie kvalitu života a predstavujú faktory, ktoré posilňujú hospodársku stabilitu, a to aj medzi mladými ľuďmi; domnieva sa, že regionálne hospodárstva a štruktúry by sa mali vopred inovovať v rámci prípravy na riešenie vplyvu starnutia obyvateľstva a že regióny, v ktorých bude obyvateľstva starnúť najrýchlejšie, by sa mohli využiť ako skúšobné základne pre testovanie a financovanie inovačných riešení regionálnych problémov spôsobených rýchlymi demografickými zmenami, vzhľadom na to, že nové sociálne inovácie a inovácie v oblasti služieb sú potrebné v mnohých oblastiach, ako sú:
 - zosúladenie rodinného a pracovného života vrátane finančnej podpory a podpory primeranej infraštruktúry, ako aj uznanie opatrovateľskej práce;
 - podpora zamestnávania starších osôb prostredníctvom väčšej pružnosti v zamestnaneckých vzťahoch,

- zastavenie marginalizácie regiónov a rozvoj regiónov, ktoré zaostávajú,
- zaručenie primeraného, všeobecného poskytovania kvalitných základných služieb vo verejnom záujme vrátane služieb v oblasti starostlivosti o starších ľudí, keďže všeobecný prístup k sociálnym službám je základným právom a zásada solidarity sa musí dodržiavať aj v čase vyrovnávania sa s demografickou nevyváženosťou,
- zvýšenie produktivity v oblasti zdravotnej starostlivosti a starostlivosti o starších ľudí využívaním informačných a komunikačných technológií,
- udržiavanie zdravej a aktívnej starnúcej populácie, ako aj jej schopnosti žiť doma a mobilizovanie potenciálu starších pracovníkov, podnikateľov a dobrovoľníkov prostredníctvom podporovania ich zamestnateľnosti, odbornej prípravy a vzdelávania; zaručenie hospodárskej účasti a rozvoja zručností (napr. prostredníctvom odbornej prípravy) starnúcej populácie prostredníctvom komplexnej reformy riadenia pracovného života starších zamestnancov vo veku nad 50 rokov, ktorí sú v súčasnosti často znevýhodňovaní diskrimináciou pri výberových konaniach, neprimeraným prístupom k odbornej príprave, a to aj v oblasti nových zručností a technológií, a tým, že sa neuznávajú ich získané skúsenosti;
- členské štáty by mali prijať praktické kroky na zabezpečenie zdravého starnutia tým, že: zaručia rovnaký prístup k základnej zdravotnej starostlivosti pre všetkých občanov a zlepšia kvalitu liečby a jej bezpečnosť;
- budú reagovať na postupné zhoršovanie zdravotného stavu starších ľudí a zároveň poskytnú príslušné vzdelanie, zručnosti a odbornú prípravu s cieľom zabezpečiť, že staršie osoby nebudú vystavené sociálnemu vylúčeniu a že zraniteľné skupiny, ako sú migranti, zdravotne postihnuté a staršie osoby, sa môžu zúčastňovať na vzdelávacích kurzoch v snahe zlepšiť ich prístup k informačným a komunikačným technológiám;
- budú podporovať prisťahovalectvo do regiónu s cieľom splniť potreby regionálneho trhu práce, keďže migranti s vysokou kvalifikáciou môžu byť pre niektoré odvetvia regionálneho hospodárstva veľmi dôležití;

19. víta v tejto súvislosti návrh Komisie na partnerstvo v oblasti aktívneho a zdravého starnutia, ktoré by mohlo zabezpečiť koordináciu potrebnú na rozvoj uvedených inovácií; žiada väčšiu flexibilitu rozpočtu v oblasti súdržnosti v porovnaní so súčasnosťou, aby bolo možné vyskúšať nové myšlienky a prístupy a podporiť akceptovanie rizika a experimentovanie;

20. konštatuje, že počas súčasného programového obdobia je regionálna a štrukturálna politika založená na programoch zameraných na financovanie, a domnieva sa, že počas nasledujúceho programového obdobia by sa mali opatrenia štrukturálnych fondov zlúčiť do jednotného programového dokumentu na príslušnej regionálnej úrovni;

21. upozorňuje na potrebu verejných výdavkov na malé deti a mnohočlenné rodiny, najmä na poskytovanie služieb pomoci pri starostlivosti o deti a na ochranu osamelých matiek a neúplných rodín, ktorým predovšetkým hrozí sociálne vylúčenie, izolácia a chudoba; zdôrazňuje, že tieto služby patria do oblasti verejného záujmu a prispievajú k tvorbe

pracovných miest a hospodárskemu rozvoju na miestnej a regionálnej úrovni; vyzýva Komisiu, aby podporovala príklady osvedčených postupov určitých členských štátov a regiónov;

22. odporúča preto kombinované verejno-súkromné investície do odvetvia starostlivosti o deti a systému predškolskej výchovy;
23. zdôrazňuje, že primeraný prístup k službám starostlivosti o deti, starších ľudí, ľudí so zdravotným postihnutím a iné závislé osoby je veľmi dôležitý, aby sa mohli muži a ženy plne a rovnako podieľať na trhu práce; upozorňuje, že toto bude mať dosah na úroveň dostupnej neformálnej starostlivosti;
24. zdôrazňuje význam aktívnej účasti verejných orgánov, najmä prostredníctvom poskytnutia sociálnych služieb vo verejnom záujme (SSVZ) s cieľom pomôcť rodinám a malým deťom a zabezpečiť zariadenia a starostlivosť starším ľuďom a všetkým závislým osobám;
25. zdôrazňuje, že v regiónoch so znižujúcou sa populáciou dobrovoľníci a sociálne siete významne prispievajú k plneniu potrieb miestneho obyvateľstva, ale nemôžu nahradiť základnú úlohu, ktorú v poskytovaní služieb vo verejnom záujme zohrávajú verejné orgány; zastáva názor, že takáto občianska angažovanosť sa musí uznať a zainteresované strany treba v rámci regionálnej politiky podporovať ako partnerov; zdôrazňuje, že to bude impulzom pre procesy učenia, ktoré regiónu umožnia čeliť výzvam demografických zmien;
26. žiada členské štáty, aby reformovali svoje daňové systémy s cieľom zabezpečiť, aby ľudia, ktorí viackrát prerušili zamestnanie z dôvodu starostlivosti o deti alebo staršie osoby, neboli znevýhodnení, pokiaľ ide o poskytovanie starobného dôchodku a sociálnych dávok;
27. vyzýva na vytvorenie pravidiel pre budúci ESF, ktoré budú z hľadiska riadenia jednoduchšie, a tým umožnia malým organizáciám lepšie využívať výhody finančné prostriedky a rozvíjať a riadiť projekty sociálnej inovácie; vyzýva Komisiu, aby v rámci budúceho ESF zvýšila objem prostriedkov na nadnárodné pilotné projekty na úrovni EÚ, ktoré sa zaoberajú sociálnymi otázkami a otázkami zamestnanosti, s cieľom uľahčiť inovatívnu regionálnu, cezhraničnú a makroregionálnu spoluprácu a tým riešiť spoločné výzvy vyplývajúce z demografických zmien;
28. odporúča, aby členské štáty a Komisia vytvorili používateľsky jednoduché internetové stránky, aby sa verejnosť mohla uistiť, kam naozaj smerujú prostriedky EÚ vyčlenené na súdržnosť a čo sa ich prostredníctvom skutočne dosahuje;
29. žiada opatrenia, aby sa zlepšila informovanosť o tom, ako môžu zraniteľné skupiny obyvateľstva prispieť k posilneniu regiónov ako zdrojov sociálnej súdržnosti;
30. vyzýva na úzku spoluprácu medzi Komisiou a vnútroštátnymi štatistickými úradmi, ktoré poskytujú informácie o rôznych oblastiach vrátane počtu obyvateľov a migrantov, s cieľom monitorovať údaje a analyzovať demografické trendy, a tak prispievať k účinnejšiemu rozdeleniu prostriedkov v Európe podľa špecifických aktiv a potrieb.

VÝSLEDOK ZÁVEREČNÉHO HLASOVANIA VO VÝBORE

Dátum prijatia	14.4.2011
Výsledok záverečného hlasovania	+: 41 -: 2 0: 3
Poslanci prítomní na záverečnom hlasovaní	Regina Bastos, Edit Bauer, Heinz K. Becker, Mara Bizzotto, Philippe Boulland, Milan Cabrnock, David Casa, Alejandro Cercas, Ole Christensen, Derek Roland Clark, Marije Cornelissen, Tadeusz Cymański, Frédéric Daerden, Karima Delli, Proinsias De Rossa, Frank Engel, Sari Essayah, Richard Falbr, Ilda Figueiredo, Thomas Händel, Marian Harkin, Roger Helmer, Nadja Hirsch, Liisa Jaakonsaari, Ádám Kósa, Patrick Le Hyaric, Veronica Lope Fontagné, Olle Ludvigsson, Thomas Mann, Elisabeth Morin-Chartier, Csaba Óry, Siiri Oviir, Rovana Plumb, Konstantinos Poupakis, Sylvana Rapti, Licia Ronzulli, Elisabeth Schroedter, Jutta Steinruck, Traian Ungureanu
Náhradníci prítomní na záverečnom hlasovaní	Tunne Kelam, Gesine Meissner, Ria Oomen-Ruijten, Csaba Sógor, Emilie Turunen, Cecilia Wikström
Náhradníci (čl. 187 ods. 2) prítomní na záverečnom hlasovaní	Edit Herczog

26.4.2011

STANOVISKO VÝBORU PRE PRÁVA ŽIEN A RODOVÚ ROVNOSŤ

pre Výbor pre regionálny rozvoj

k demografickej zmene a jej dôsledkom pre budúcu politiku súdržnosti EÚ
(2010/2157(INI))

Spravodajkyňa výboru požiadaného o stanovisko: Anna Záborská

NÁVRHY

Výbor pre práva žien a rodovú rovnosť vyzýva Výbor pre regionálny rozvoj, aby ako gestorský výbor zaradil do návrhu uznesenia, ktorý prijme, tieto návrhy:

- A. keďže politiky v oblasti rodovej rovnosti môžu výrazným spôsobom napomáhať riešeniu demografických problémov, predovšetkým podporovaním začleňovania žien do pracovného trhu a znižovaním rizika chudoby žien a detí,
- B. keďže ženy žijú dlhšie než muži a zväčšujúci sa rozdiel v očakávanej dĺžke života medzi mužmi a ženami môže staršie ženy ešte viac vystaviť izolácii, závislosti a chudobe,
- C. keďže starnutie európskeho obyvateľstva predstavuje pre Európsku úniu jeden z hlavných nastávajúcich problémov v oblasti verejného zdravotníctva, ktorý so sebou prináša rastúcu záťaž v podobe určitých chronických chorôb, z ktorých niektoré postihujú najmä ženy, a keďže národné, regionálne a miestne orgány budú zohrávať zásadnú úlohu pri zabezpečovaní poskytovania nepretržitej, bezpečnej a kvalitnej zdravotnej starostlivosti a služieb verejného zdravotníctva,
 1. v rámci politiky súdržnosti a v zmysle stratégie Európa 2020 vyzýva príslušné orgány EÚ, národné, regionálne a miestne orgány, aby vynaložili väčšie úsilie na analýzu účinnosti uplatňovania hľadiska rodovej rovnosti a opatrení na zabezpečenie rodovej rovnosti v politike súdržnosti a na analýzu opatrení na boj proti diskriminácii, najmä v súvislosti s novou situáciou v oblasti demografických zmien, pre ktorú sú charakteristické starnutie obyvateľstva a značné migračné toky jednak z tretích krajín do EÚ a jednak v rámci EÚ z východu na západ a z vidieckych do mestských oblastí, pričom by venovali pozornosť ženám trpiacim sociálnym vylúčením;
 2. vyzýva Komisiu a členské štáty, aby zabezpečili, aby všetky regionálne a miestne orgány

v rámci EÚ počas nasledujúceho programového obdobia politiky súdržnosti zahrnujú opatrenia na uplatňovanie hľadiska rodovej rovnosti do svojich návrhov na financovanie, spolu s cieľom znížiť negatívne dôsledky demografickej zmeny;

3. upozorňuje, že politiky starostlivosti a poskytovania služieb starostlivosti úzko súvisia s dosahovaním rovnosti medzi ženami a mužmi a zdôrazňuje, že nedostatok cenovo prístupných, dostupných a vysoko kvalitných služieb starostlivosti vo väčšine krajín EÚ a skutočnosť, že starostlivosť nie je rovnomerne rozdelená medzi ženami a mužmi, priamo negatívne vplyvajú na schopnosť žien zúčastňovať sa spoločenského, hospodárskeho, kultúrneho a politického života vo všetkých ohľadoch;
4. vyzýva Komisiu, aby v nasledujúcom cykle politiky súdržnosti v spolupráci s regionálnymi orgánmi zaviedla osobitné programy a projekty zamerané na rozvoj a posilnenie aktívnej účasti žien na malom a strednom podnikaní, čo by mohlo priamo zlepšiť zamestnanosť žien a zabrániť „odlevu mozgov“ mladých ľudí z vidieckych oblastí do mestských oblastí alebo iných krajín, a to s cieľom bojovať proti úbytku obyvateľstva;
5. vyzýva príslušné orgány EÚ, národné, regionálne a miestne orgány, aby konajúc v rámci svojich príslušných oblastí právomoci a v rámci politiky súdržnosti na nasledujúce obdobie zabezpečili opatrenia, ktoré finančne podporia materskú starostlivosť a starostlivosť o dieťa, a to vydávaním poukazov, bonusov a šekov s cieľom podporovať poskytovanie služieb starostlivosti o dieťa a služieb pre rodinu a poskytovanie dávok, a aby zaviedli účinné opatrenia, ktoré ľuďom umožnia zosúladiť pracovný a rodinný život, pričom zohľadnia pružný pracovný čas pre rodičov (vo forme slobodnej voľby) a dostatok vysoko kvalitných, cenovo prístupných služieb starostlivosti o deti, starších ľudí a ďalších nezaopatrených osôb, ktoré rodičom a najmä matkám umožnia lepšie skombinovať pracovný a rodinný život; zdôrazňuje, že niektoré krajiny s cieľom zvýšiť mieru účasti mužov a žien na pracovnom trhu a pôrodnosť zaviedli vlastné politiky na zosúladenie pracovného a rodinného života, ktoré ľuďom dávajú možnosť slobodne si vybrať medzi skutočnými rovnocennými alternatívami;
6. v tejto súvislosti sa domnieva, že by sa mal všade, kde je to možné, rozvíjať prácu na diaľku, a to na základe ambiciózných právnych predpisov, ktoré zosúladujú záujmy pracovníkov a podnikov;
7. domnieva sa, že vzhľadom na demografické zmeny, ktoré v Európe prebiehajú, a s cieľom lepšie zosúladiť prácu a rodinný život, by sa v rámci novej stratégie politiky súdržnosti po roku 2013 mala vyčleniť väčšia finančná podpora na vytvorenie zariadení predškolskej starostlivosti o deti;
8. zdôrazňuje rastúci a zásadný význam miestnych a regionálnych orgánov v Európe pre podporu rovnosti príležitostí pre ženy a mužov v záujme lepšieho riešenia demografického problému a naliehavo ich vyzýva, aby príslušné politiky zapracovali do svojich decentralizovaných projektov spolupráce, aby sa ženám, najmä tým najzraniteľnejším vrátane migrantiek, žien patriacich k menšinám, zdravotne postihnutých žien, žien, ktoré sa stali obeťami násillia založeného na rodovej príslušnosti a nezamestnaných žien nad 45 rokov umožnil prístup k novým informačným technológiám a mikrofinancovaniu podnikateľských činností;

9. vyzýva Eurostat, aby na základe nedávnej štúdie OECD s názvom „Cooking, Caring and Volunteering: Unpaid Work Around the World (Varenie, starostlivosť a dobrovoľníctvo. Neplatená práca vo svete)“⁴¹ zahrnul do regionálneho indexu ľudského rozvoja faktory, ktoré súvisia s neviditeľnou neplatenou prácou, rozdelené podľa pohlavia a zohľadňujúce trojitú úlohu, ktorú ženy často zohrávajú ako matky, dcéry a staré matky, ako doplňujúci prvok v zavedenej hoci stále neprimeranej, regionálnej sociálnej infraštruktúre
10. poukazuje na veľký nepomer medzi mužmi a ženami v rámci rozdelenia domácich a rodinných povinností, ktoré najmä ženy vedú k tomu, aby sa rozhodli pre pružný pracovný čas alebo dokonca k tomu, aby sa práce vzdali úplne, čo vplýva na pracovnú kariéru žien, pretrvávajúce rozdiely v odmeňovaní medzi mužmi a ženami a akumuláciu nárokov na dôchodkové zabezpečenie;
11. žiada Eurostat, aby preskúmal a vyvinul ukazovatele na meranie zapojenia žien a mužov do dobrovoľníckych činností s cieľom ukázať, ako ženy a muži v jednotlivých regiónoch prispievajú k sociálnej súdržnosti a k zlepšeniu kvality života, najmä ľudí žijúcich v chudobe;
12. domnieva sa, že dobrovoľná práca, ktorú ženy vykonávajú, by sa mala započítavať do získanej profesionálnej praxe, mala by sa riadne uznávať a nemala by viesť k tomu, aby boli kvôli nej znevýhodňované v oblasti nárokov na nemocenské poistenie a dôchodkové zabezpečenie;
13. vyzýva Komisiu, aby v rámci Európskeho roka aktívneho starnutia a solidarity medzi generáciami (2012) navrhla konkrétne opatrenia zamerané na aktivity žien v staršom veku a podporujúce ich zapojenie v oblasti sociálnej a územnej súdržnosti; zdôrazňuje, že zásada solidarity medzi generáciami je jedným zo základných kľúčov k európskemu sociálnemu modelu, a teda aj k hospodárskej, sociálnej a územnej súdržnosti; žiada, aby sa podporovali pružné riešenia odchodu do dôchodku a kombinácia dôchodkov s prácou na čiastočný úväzok s cieľom podnecovať ženy k tomu, aby zostali na pracovnom trhu dlhšie; žiada, aby verejné orgány na rôznych úrovniach s cieľom dodržať túto zásadu zaujali aktívny postoj a zapojili sa do zabezpečovania vysoko kvalitných sociálnych služieb všeobecného záujmu;
14. žiada členské štáty, aby zlepšili primeranosť dôchodkov bojom proti diskriminácii na základe rodovej príslušnosti na pracovnom trhu a najmä znížením rozdielov v pracovnej kariére a odmeňovaní a zabezpečením kompenzácie za čas strávený starostlivosťou o rodinu v rámci dôchodkových systémov;
15. vyzýva členské štáty a regionálne orgány, aby podporovali formy podpory pre rodiny, ktoré sa starajú o nezaopatrených starších ľudí;
16. vyzýva Komisiu a členské štáty, aby podporovali formy medzigeneračnej odbornej prípravy a vzdelávania, napríklad zapojením mladých ľudí, škôl a združení do projektov odbornej prípravy v oblasti informačných a telekomunikačných technológií určených starším ľuďom alebo rozvíjaním schopností starších ľudí v mimoškolských projektoch;
17. vyzýva členské štáty a regionálne orgány, aby rozvíjali a podporovali formy zapojenia starších ľudí do činností formálnej a neformálnej odbornej prípravy a dobrovoľníckej

práce, ako aj ich aktívnu účasť na živote komunity;

18. vyzýva Komisiu, aby osobitnú pozornosť venovala vplyvu demografických zmien na verejné zdravotníctvo a prijala vhodné opatrenia na riešenie problému rastúcej záťaže v podobe chorôb, ktoré postihujú ženy a mužov, najmä tým, že umožní, aby bolo preventívne vyšetovanie na zistenie rakoviny pre obe pohlavia financované v rámci rôznych nástrojov politiky súdržnosti, s osobitným zameraním na regióny s nedostatočnými verejnými zdravotníckymi službami.

VÝSLEDOK ZÁVEREČNÉHO HLASOVANIA VO VÝBORE

Dátum prijatia	20.4.2011
Výsledok záverečného hlasovania	+: 24 -: 0 0: 5
Poslanci prítomní na záverečnom hlasovaní	Regina Bastos, Edit Bauer, Emine Bozkurt, Andrea Češková, Marije Cornelissen, Silvia Costa, Edite Estrela, Ilda Figueiredo, Zita Gurmai, Mary Honeyball, Rodi Kratsa-Tsagaropoulou, Constance Le Grip, Barbara Matera, Elisabeth Morin-Chartier, Angelika Niebler, Siiri Oviir, Antonyia Parvanova, Raül Romeva i Rueda, Nicole Sinclaire, Joanna Katarzyna Skrzydlewska, Eva-Britt Svensson, Marc Tarabella, Marina Yannakoudakis, Anna Záborská
Náhradníci prítomní na záverečnom hlasovaní	Izaskun Bilbao Barandica, Anne Delvaux, Christa Klaß, Katarína Neveďalová, Rovana Plumb

VÝSLEDOK ZÁVEREČNÉHO HLASOVANIA VO VÝBORE

Dátum prijatia	6.10.2011
Výsledok záverečného hlasovania	+ : 36 - : 2 0 : 6
Poslanci prítomní na záverečnom hlasovaní	François Alfonsi, Luís Paulo Alves, Charalampos Angourakis, Catherine Bearder, Jean-Paul Basset, Victor Boştinaru, Philip Bradbourn, Zuzana Brzobohatá, John Bufton, Alain Cadec, Salvatore Caronna, Tamás Deutsch, Rosa Estaràs Ferragut, Brice Hortefeux, Danuta Maria Hübner, Filiz Hakaeva Hyusmenova, Juozas Imbrasas, María Irigoyen Pérez, Seán Kelly, Mojca Kleva, Ramona Nicole Mănescu, Riikka Manner, Iosif Matula, Erminia Mazzoni, Jan Olbrycht, Markus Pieper, Monika Smolková, Georgios Stavrakakis, Nuno Teixeira, Michail Tremopoulos, Viktor Uspaskich, Lambert van Nistelrooij, Oldřich Vlasák, Kerstin Westphal, Joachim Zeller, Elżbieta Katarzyna Łukacijewska
Náhradníci prítomní na záverečnom hlasovaní	Jens Geier, Lena Kolarska-Bobińska, Maurice Ponga, Elisabeth Schroedter, Patrice Tirolien, Giommaria Uggias, Derek Vaughan, Sabine Verheyen